

Locuinta Redactorului:
si
Cancelaria Redactiunii:
o in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Samb't'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese luni . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu întregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesco care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 4/16 main 1868.

Fratii de cruce, aliati contra poporeloru Austriei, incepu a se uitâ cordisii unulu câtra altulu, mai multu decâtu ori candu de alta data. Fractiunea nemtiesca translaitana incepe a-si bate pieptulu cu veemintia, caindu-se amaru pentru tergulu inchiaiatu cu fractiunea cislaitana ungresca, pre contulu majoritâtii poporeloru Austriei de odinora. Intre altele, diurnalulu „Vaterland“ gemc de articlii contra dualismului, contra Ungariei si contra lui Beust. Elu spune câ pan' acum erâ de credintia, câ partit'a lui Deák va tienè strinsu de legile d'in 1867 si nu va merge mai departe nici cu unu pasu; acum'a inse vede câ s'a insielatu. Partit'a de la putere d'in Ungari'a inca scutura la ultim'a legatura, care mai tiene monarcei'a la olalta, si a carei deslegare ar' avè pentru imperiu urmârile cele mai triste, partit'a lui Deák inca se acatia de legatur'a — *armatei*. Ném-tiulu insielatu, precum areta, in presupunerile sale, vede, câ impartirea armatei ar' fi cea d'in urma lovitura a monarcei, ar' fi corun'a dualismului.

Ungurulu si filo-ungurulu raspunde ném-tiului cu *paritatea* si cu *unetatea si comunetatea monarcului*, in care vede tota legatur'a Cislaitaniei cu Translaitania, mai deducandu apoi de aci, ca corolariu, necesitatea apereii comune, in afara. Intr'o disputa atâtu demomentosa, firesce, gatandu cu argumintele, recurge si una parte si alta la — amenintiâri. Asiè d'in partea ungresca se striga némtiloru, câ, daca acestor'a li-ar' succede a împiedecâ infintiarea armatei ungresci, urmarea ar' fi: triumfarea partitei extreme d'in Ungari'a, — séu vorbindu mai la intielesu: revolutiunea. Credemu câ mai chiaru nu se pote vorbi, pentru ca sé pote intielege si ném-tiulu celu mai pre ocupatu de credintia: câ fără unguuru, a pus'o imperiulu de mamaliga! Si noi? Noi am dorî fratiloru unguuri implenirea tuturor dorintieloru loru, dorire-am cea mai perfecta libertate a patriei, carea este si a nostra ca si a loru, pentru care am sangeratu si noi ca si ei; dorire-amu sé aiba Ungari'a (cum o intielegemu noi) tote atributele — nu ne pasa a unui statu puternicu si fericitu, — inse tote aceste-a le-am dorî numai atunci, candu am vedè si am fi convinsi, câ unguurii sciu respectâ si libertatea altor'a, numai atunci candu unguurii ar' recunosc drepturile altoru tiere si natiuni, asiè precum voiescu ei ca altii sé le recunosc si respecteze pre a le loru, numai atunci candu unguurii, sciundu apretiu fratietatea nostra si simtiulu de dreptate alu natiunei romane, voru recunosc autonomi'a Transilvaniei si ne voru asecurâ cea mai perfecta egale indereptatire natiunale, — pana atunci inse, pre langa tota bunavointia, patriotismulu si iubirea fratiesca ce o pastrâmu fratiloru unguuri, *nu potemu* sé le dorimu nimic'a d'in cele atinse, cu atât'a mai putienu sé colucrâmu pentru castigarea acclor'a, si ast'a d'in simpl'a si naturala cauza, ce nu ni-o va luâ nimene in nume de reu: câ este cu nepotintia, si nime nu pote pofi de la ca sé dorimu *intarirea asupritoriloru nostri*. Vorbimu destulu de sinceru si de chiaru ca sé ne pota intielege fratii unguuri, câror'a li mai aducemu aminte câ asiè simtiesce marea majoritate a poporeloru, asiè simtiescu tote natiunile asuprite d'in Austri'a dualistica. Deci si in casu, candu unguurii ar' capetâ armata ungresca, ori câtu de mare, sé nu-si faca ilusiuni, câ prin ace'a voru face Ungari'a mai fericitu. Nu, nice decâtu, — pre unu tempu ore carele voru potè terorisa pre cei asupriti, pote, cu mai multa usioretate, inse fericierea Ungariei numai prin indestulirea natiuniloru cari o compunu, se pote ajunge. Intre aceste natiuni cea mai respectabile este natiu-

nea romana. Indestulirea ei este autonomi'a Transilvaniei, diet'a ei propria, ca de a casa sé se pota intielege despre afacerile comune ce le are cu altii, egalitate natiunale, si nimica mai multu. Éca, frati unguuri, vearetâmu si asta d'acalea, pre care poteti promovâ binele patriei. Calea, pre care mergeti voi, e periculosa, si raspunderea va cadè pre grumadii vostri.

In siedintia de luni a corpului legelativu d'in Franci'a s'a continuatu desbaterea budgetului lucrârilor publice. In cele doue siedintie mai d'inainte, au vorbitu 23 de oratori, caroru-a ministrulu li-a respunsu si a aprobatu observatiunile facute de ei. Foiele inse, de presinte, nu se ocupa intr'atât'a de discutiiunile corpului legelativu, câtu de caletoria imperatului la Orleans. Imperatulu fiindu in Orleans, atinse numai una data, in vorbirea sa, politic'a esterna intonandu pacea, si animandu pre lucratori ca, folosindu-se de ea, sé desvolte industri'a. Ce s'atinge de primirea imperatului, tote foiele scriu unanimu, câ a fostu forte caldurosa. Inse mai insemnatu obiectu alu discutiiuniloru d'in Paris, decâtu caletoria imperatului la Orleans, este miser'a sorte a Algirului. Acolo, miser'a se latiesce d'in dî in dî. Tota cerculatiunea a incetatu. In porturi, dreptu câ se afla cantitate mare de bucate, si pentru aceea nu suferu colonistii francesi, dara suferu bietii arabi, cari nu au numerariu, ca sé-si cumpere pane. In tienuturile, cari se cultiveza, semenaturele sunt pazite, prin militira, inse poporulu, necagitu de fome, navalesce totu-si, si rapesce totu ce pote. Inse si in orasie este periclitata securitatea averei, francesii sentiescu una amaretiune nespusa pentru acést'a si acusa pre deregatori d'in cauza câ nu procedu cu mai multa energia pentru delaturarea acestei calamitâti.

Transilvani'a.

Blasiu, 10 main 1868.

In afacerile baserecesci.

A retunde corespundintia oradana d'in „Fed.“ N. 56, ar' fi a combate ultramontanismulu de firu in peru; ar' fi a restornâ asertele, pre cari acea factiune prepotinte in baserec'a apusana si-baseza domni'a nerestrinsa asupr'a credintiosiloru séi, — ar' fi a curatî staululu lui Augia. Acést'a lucru nu e de colonele unui diuariu, si chiaru de ar' fi de ale vre-unui, fără indoiele de ale „Fed.“ nu este. Pentru câ publiculu acestui diuariu, dupa convingerea nostra, a alesu de multu intre asertele acele impreuna cu starea conforma loru, si intre contrariulu acclor'u-a.

Deci noi intru cele urmatorie ne vomu restringe numai la retunderea acclor'u invetiature oradane, cari atingu de a prope baserec'a nostra si suntu de interesu practic pentru lectorii acestui diuariu.

1. „Prin unire baserec'a nostra s'a inaltiatu la decore, episcopatele s'au inmultitu, si s'au constituitu in privintia organica.“

Adeverulu e in epistol'a lui Clain, unde dîce: „scaunulu acestu-a fusese Archiepiscopescu, si s'a facutu episcopescu.“ Câ ambi-tiunea archiereiloru apusani n'a potutu suferi, ca baserec'a nostra sé aiba metropolitulu in tier'a acé'a, unde ei aveau numai episcopu. Deci metropolitulu romaniloru capetâ de la Leopoldu diploma si de la pap'a bula de episcopu si fû aruncatu sub papuculu iesuitiloru. Un'a la mana, dle oradane. — Dupa ace'a preste unu seclu si mai bine, candu ultramontanii apusani si absolutismulu vienesu nu mai potea suferi dreptulu de alegere nece restrinsu, cumulu aveamu in dieces'a Blasiului; candu acei doi frati buni voiau a sterge chiaru si memori'a institutiuniloru baserecei nostre ca nu cumu-va custandu memori'a acé'a sé mai capetâmu vre-o data pofta de ale restatori: si adusera aminte de masim'a „divide et impera“, si dieces'a Fagarasiului, ce tienè pre toti unitii Ardeliani adunati la unu foculariu, se resipi fără intrebarea sinodului ei. De la manoper'a acést'a sperara incetarea dreptului de ale-

gere in baserec'a nostra si ajutorie nemarginite intru motocosirea disciplinei proprie acestei basereci. Si tote le-au mersu de minune, celu pucinu la parere. Câ Eppii de la Gherla si Lugosiu nu mai suntu alcsi, si episcopulu de la Orade protesteza cumplitu, si cu protestulu séu impiedeca pre metropolitulu de la tienerea sinodeloru dupa daten'a baserecei sale. Eca alu doilea castigu pretiosu, ce resulta d'in restatoriunea metropoliei si inmultirea episcopateloru. Mai de multu episcopulu d'in Blasiu nu erâ legatu cu notature de aceste, deci-si tienè sinodele diecesane fără de a se fi prelucratu materi'a loru in cele provinciale, si conclusele sino-leloru blasiane se puneau in lucrare fără de a fi intrebatu cine-va pre la nu scimu câte iconc. Ci asiè nu erâ bine pentru ultramontani. — Apoi de constituirea organica a baserecei nu mai vorbitu pentru Ddieu, câ prea ve espuneti risului.

2. „Uniunea ne-a aperatu de grecismu si slavismu.“ Nu desputâmu, in câtu e adeveratu asertulu acestu-a, de si in pârtile, pre unde suntu uniti, nu amu auditu sé fia fostu ore-candु periclu de grecisare. Ci numai apelâmu la sangele romanu, ce bate si in vinele domniloru oradani si a tota prasil'a loru, si-i rogâmu, sé nu suferè a se rapî de ambi-tiune si dulcetia poterii netiermurite la nemicirea vietii sinodali, câ lucrarea loru are consecentia fatale: séu nemicirea santei uniuni între romani, séu unu altu . . . ismu dupa impregiurârile tempului multu mai periculosu, ca tote . . . ismurile, câroru amu fostu espusi pâna aci*).

3. „Corespondintele blasianu dîce, câ baserec'a romana ar' fi despotica si cea grecesca democratica.“ Unde amu dîsu noi acést'a? Candu amu afirmatu noi, câ baserec'a grecesca e democratica? Amu pomenitu noi macaru numele ei, séu pre alu democratice? Nu si éra nu. Adeverulu e, câ noi amu vorbitu de baserec'a nostra a romaniloru d'in Ardealu si amu sustienutu, câ e basereca sinodale si nu episcopale, ca si a catoliciloru dupa invetiaturele ultramontane.

Deci tota argumentatiunea dlui oradanu cade, fiindu basata pre unu supositu falsu, prin urmare debilu ca si lutulu, pre care radiemâ statu'a lui Nabuchodonosoru. Si chiaru dauna, câ nesce arguminte asià tari, ca si cele luate de la titulatur'a papei „Servus servorum Dei“, si „Evlogeson Despota“ cu care grecii sé fia apelandu pre episcopulu pontificante, asià pucinu probeza pentru producente loru, dlu oradanu. D'in contra acele arguminte pentru noi probeza forte multu. Câ ele areta forte lamuritu nesuintia oradanului de a mistificâ pre omeni. Ci fia incredintiatu, câ nu-i va succede. Tota lumea scie, ce are sé tiena despre „servus servorum Dei.“ Spre ace'a e bunu iesuitismulu, ca sé masce lucrurile. Dara cine are ochi, intoree icon'a si pre alalta parte si cauta dupa creerii ei. Avemu unu archiereu cu budie dulci, viersu planguros, maniere atragutorie, liberalu. De ce? ca mai pre nesemtite sé pote sterge acele pucine urme de libertate baserecesca, ce bieta se mai afla pre a acolo. Cugeta cine-va, câ lumea nu precepe? — Evlogeson Despota! inca probeza chiaru in contra dlui oradanu. Pentru câ in cârtile rituali ale greciloru nu numai episcopulu se apeleza „Despotes“ ci si celu d'in urma pre utu. Cine vre, sé se convinga despre acést'a, deschidia liturgia S. Ioane Gura-de-auru si va aflâ de câte-va dieci de ori, câ diaconulu se adreseza câtra preutu (ho hieros) numindu-lu „Despotes.“ Deci doca d'in numirea acést'a s'ar probâ-se acé'a, ce va d. o., adeca despotismulu baserecei orientali, atunci poterea acé'a despotiesca s'ar manifestâ esistandu in man'a episcopiloru si a preutiloru, nu singuru intru a episcopiloru, cumu voiesce d. o. a deduce d'in Evlogeson Despota!

Dara nimicu nu ni se pare mai curiosu in tota argumentatiunea oradana ca „dute la Siaguna si-ti va spune, câ baseric'a loru e aristocratica.“ Ne inderepta adeca la Es Sa b. Siaguna, pentru câ scie d'in capulu locului, câ nu vomu merge. Es. Sa petrece in Pest'a, care cetate acumu e mai departe, ca ori-candु, de toti romanii buni d'in Ardealu. Apoi blasianii pana acumu,

* Magyar gör. egy. püspökség. — Mai trebuie-ve si alte probe?

lauda Domnului! nu amu fostu numerati intre romanii rei. Spre argumentu, că ce pucina e tragerea spre loculu acelu-a, sierbesca fapt'a, că unicul blasianu, ce a fostu deuna-di pre a colo, dupa ce a vedutu cumu mergu lucrurile, s'a reintorsu si siede a casa. Deci nu vomu merge la Siaguna, că nu avemu doru de Pest'a. Dara nu vomu merge nice d'in caus'a ace'a, că „asserenti incumbit proba.“ Merga d. o. si scotia dechiaratiune respicata de la Esc. Sa. Pana ce nu avemu la mana documentulu acestu-a, nu credemu nice legati, că Es. Sa b. Siaguna s'ar fi marturisindu de despotulu basreței sale. Si avemu cuventu de a nu crede, pentru că in sinodele basreței neunite d'in Ardealu in anii trecuti s'a facutu una pornela, ce indereptatesce la sperări pentru restatorirea constitutinalismului basrețescu.

4. „Neharnici'a metropolitului a impedecatu tiencerea sinodeloru, — episcopulu oradanu a coperatu facultate de a tienè sinodu provinciale, — eppulu oradanu a pregatitu unu substratu pentru consultările sinodului, a unui sinodu care sè pastreze instituttele nostre disciplinare.“ Câte lucruri frumoase, câte laude pompose, ce sperări dulci pentru restatorirea sinodeloru, daca eppulu oradanu asiè multu se incorda pentru ele! Dara secar'a e dupa caru, nu ve bucurareti inainte de tempu. D. o. ne spune, că in sinode nime nu are votu decisivu, de cătu episcopii. Si cu acést'a a dîsu totu, ce se poftèa pentru a ne strică apetitul.

Eppulu de la Orade voiesce sinode, pre cumu se tienu asta-di in câte una diecesa apusena: se aduna preutii in giurulu episcopului, cei d'antâiu vorbescu, cestu d'in urma decide. Acì e tota scofela. Spre ce suntu bune estu felu de sinode, daca nu singuru spre a sierbi episcopului ocaziune binevenita spre a potè cunosce preutii cu idee mai liberale, ca sè scia, de cine are a se ferì, candu face promotiui? Ne indoimu forte, că preutii d'in diecesele nostre voru suferì a se jocà cu d'insii in modulu acestu-a.

Sinodele, in cari numai eppulu sè aiba votu decisivu, in beserec'a nostra suntu necunoscute. Deschideti actele sinodului in care s'a facutu unirea, si veti aflà protopopii suscrisi alaturea cu metropolitulu. Deschideti actele sinodului romanilor uniti de la 15 maiu 1738 si veti vedè, că sinodulu a facutu concluse in absentia episcopului, ma si unele conditiuni a pusu acestui-a. Adaugeti, că in câte sinode s'au tienutu la noi, nu s'a auditu, sè fia statu inainte cine-va cu pretensiunea, că singuru eppulu are votu decisivu. Apoi inchiatiati in butulu a tote

aceste: preutii au numai votu consultativu, si dîceti: acést'a e starea legale a basereței nostre.

Vedi, asià ne ratiucineza d. oradanu si sustratulu, la care se provoca. Era apoi candu ne-au spusu si „cumu-câ episcopulu e respundietoriu in aintea lui Ddieu si cumu ar potè elu portà acést'a respundietate, candu ore-care majoritate cu votu decisivu l'ar silì in contra convingerii,“ — cugeta, că ne-au sfermatu de totu.

Intru adeveru, argumentulu pare forte logicu. Cumu va potè eppulu respunde in aintea lui Ddieu pentru pastorirea sa, daca va fi supusu majorității sinodali? Si totu-si elu are doue scaderi, cari de totulu despoterescu.

Scaderea antâiu este, că eppulu e respundietoriu si in aintea omeniloru despre tote lucrările sale, prin cari atinge pre omeni. De ace'a potestatea suprema a toturoru staturiloru d'in lume se tiene indereptatita a infrenà si pedepsi pre episcopii, ce ar fi lucratu ce-va in contr'a statului. De ace'a baserecele, adeca credentiosii, se tienu indereptatiti a luà parte la legelatiunea basrețesca si prin canone a preveni abusera episcopului, ce ar potè face cu potestatea lui incredintata. Ci prin tote aceste respundietate in aintea lui Ddieu nu devine imposibila. Pentru că Ddieu va judecà pre eppulu constitutionale alu Oradii (de va fi), ca si pre regle constitutionale alu Tieri unguresci; adeca pre amendo i va intrebà: gubernatu-si-au supusii conformu legiloru? D'in partea acést'a dara oradanulu nu are de a-si face scrupuli. Tiena-se sinodu, in care preutii inca sè aiba votu decisivu, aduca-se legi si se observe acuratu, si fia incredintati, respundietatea inaintea lui Ddieu va merge, inca mai usioru, de cătu remanendu pre lunga absolutismu.

A dou'a scadere-i este, că tote regimurile absolutistice, câte s'au datu ore-candu in viet'a politica a poporeloru, s'au folositu multu de argumentulu acestu-a, prin care falsetatea lui a devenitu cunoscuta si la frundia si la icrba. De aci regimurile civile l'au lapedatu, cumu lapedi una custura. Si ne pare forte reu, dle oradane, că D. Ta folosindu-te de elu ti-tribuesci ore-cumu dibacia de a ne potè convinge cu una vorba asià pedestra, — éra de alta parte pre noi ne cugeti simpli pâna in cătu sè luâmu de bani buni tote conclusiunile, ce vei fi facutu.

Tare bine ai lucrà, deca ti-ai intipul, că si DTa inca esci aci aproape de pamentu, ca nu cumu-va intipindu-te prea intru inaltîme, sè capeti vertegelu la capu si Oradanu Crisias nomine fecit

aquas sè se potricesca mai bine DTale, de cătu metrici.

In cele ce se referescu la neharnici'a metropolitulu Alesandru, dorere, nu potemu contradice pre deplenu dlui oradanu. Că deca metrop. Alesandru ar fi fostu cu mai multa energia in cele basereresci, atunci protestulu acelu impedecatoriu de sinodu nu s'ar fi ivitu, s'au ar fi remasu fâra nice una urmare. Ci asià-i trebeu metropolitulu Alesandru, deca a suferitu ca episcopii subordinati d'insului, ca la metropolitu, sè se mestece in lucrurile, cari se tieneau singuru de elu ca de eppu si metropolitu, — acumu audia-si, că a fostu neharnicu si inghitia.

(Va urm.)

Vien'a, in maiu, 1868.

D-le Redactoru! Me afu in placut'a pusetiune a ve anuncia că un'a d'in vechiele si ardintile dorintie ale junimei romane, studiose la instituttele mai inalte de aici, s'a realizatu. Sunt ani de candu ne incercâmu, ne nisuiamu si staruimu spre a eluptà recunoscerea legitima a unei societăți-literarie; dar' pana acumu desierte fura tote incercările nostre.

Asta-di dorintia s'a realizatu, că-ci jun'a nostra societate e recunoscuta. Depinde acum de la zelulu si resolutiunea, de la spiritulu fratelui si alu intreprinderi junimei, cumu si de la sustinerea si imbrătșiarea toturoru romaniloru, ca astu surcelu teneru si jingasiu alu sciintiei si infratirei sè cresca si aduca fructe. In fine ve rogu se deschideti colonele stim. diuariu, ce redigeti, statuteloru societății d'in cestiune, parte spre a o recumendà atentiunii si bunavointiei publicului rom., parte spre a inchide terenulu calumnie-loru si cugeteloru rele, accloru romani mici la sufletu, cari ar' fi doritu ca asta Societate sè nu se fia nascutu nici odata.

I. C. Dragescu.

Statutele societății literarie-sociale

„Romani'a“

I. Numirea societății si scopulu ei.

§. 1. Acést'a societate literaria-sociale porta numele: „Romani'a“ si devis'a ei e: Uniti-ve in cugetu, uniti-ve in simțiri!

§. 2. Scopulu societății e literariu-socialu.

§. 3. Spre a ajunge scopulu societății in ambe directiunile, membrii se oblega:

a) A inaugură fia-care sera de petrecere cu dechiamtiuni, operate si pertractări literarie, cari sunt a se alege mai cu sèma d'in istoria patriei si d'in viet'a sociale a poporului.

Limb'a caracterizeza deplinu tempulu, in care s'a scrisu. Aici aflâmu: pisma, ceasu, truda, pronia, oropsitu, jertfa, clevetire, ocroti, juruintia, jivina, s. a., éra de alta parte; lustrà (cercà), imperà, vultu, contentu, strepitu, sufocà, propina, serbà (sustienè), fuleru, s. a.

Pre cătu in metru, pre atâtu si in strofe n'a produsu si n'a cultivatu ce-va particulariu. Metruulu favoritu este celu iambicu de 13—14 silabe, pe care l'a cultivatu si i-a datu gravitate, care este indispensabile in poesi'a imnica si epica, precum vedemu acést'a chiar' la Omeru, că-ci elu a scris imnele totu in metruulu Iliadei si a Odiseiei. Celalalte metre precum trochaicu de 7—8 si 10—11 silabe, nu i-au succesu, si mai alesu celu de 7—8 si 10—11 silabe este celu mai putienu nimeritu. In ambe aceste doue metre mai multu numai s'a incercatu tratandu subiepte de mai putiona insemnotata.

In strofa numai raru s'a departatu de cea de patru versuri cu rim'a alternata. Si a fara de acést'a numai strofa de 6 versuri, in celo d'antâiu 4. versuri cu rim'a alternata, e in cele doue d'in urma nemediata, i-a succesu mai bine, in care nu este inca intrecutu de nime.

Pentru estetica Muresianu n'a deschisu campuri noi elu n'a prestatu materiale de insemnotate in acést'a directiuna. Elu a renunciatu nu numai la pomp'a poetica, dar' si la arta poeziei. Elu a mai voit a fi intielesu numai decātu si imediatu de poporu, de cătu a se inaltà si ascunde in regiuni, unde numai dupa tempuri sè descinda la preceperea lui.

Elu a preferitu a esprime dorerile, dorintiele, si sperantiele; in scurtu, sentimentele natiunei sale in compozitiuni simple, rapsodice, cari aprindu, si tienu in o agitatiune continua, si cari tote in opere asiediate cu maestria si tratate sistematice in lungu si in latu, numai tardiu devint intielese de poporu, si multu mai tardiu si-manifesta apoi in fluintia lor.

Totu tempulu are unele cerintie particularie, a caror satisfacere este indispensabile. Un'a d'in aceste cerintie e pe tempulu lui Muresianu, si este si in diu'a de asta-di, că trebeu sè existe unu spiritulu, unu geniulu, care prin schinteala prin radiile date lui de susu sè aprinda spiritule d'in giurulu sèu, sè le tienu in o continua agitatiune si neincetatu sè l'impinga spre o tienta mai inalta.

Acestu geniulu d'in fericire n'a lipsitu romaniloru odata, é' in tempulu celui mai amare incercări, cu deosebire pentru romanii de sub Austri'a, elu a fostu incorporatu in Barnuti si Andreiu Muresianu.

Astu-feliu noi vomu aflà in Andreiu Muresianu multu unu tramisu providentiale, decātu unu poetu.

POESIORA.

Poesiele lui Andreiu Muresianu

(de Ar. Densușianu).

(Vedi nr. Fed. 62, 65, 66, si 67.)

III.

In articolii precedenti am aretatu istoriculu ideelor, cari si-au aflatu spresiune in poetulu nostru. Amu vedutu ce influentia a eserceatu poetulu a supr'a starei politice-sociali a romaniloru, si peste totu a supr'a desvoltarei spiritulu natiunale, a supr'a convictiuniloru si aspiratiuniloru romaniloru. In fine analizaramu meritulu relativu alu poezieloru lui.

Ori-ce opera o poti analiza pasu de pasu, siru de siru, si cu cea mai mare justetia, si cu tote aceste-a cetitoriulu potè sè nu scie, că ore oper'a in generalu luata, este buna sèu rea, sèu care este in scurtu parerea criticului despre opera sèu autoru. — Dreptu aceea critic'a unei opere, pentru a fi chiara, si completa, pe langa o analize partiale, amerunta, trebeu sè considere oper'a si d'in o perspectiva generale, va sè dica, s'o puna totu d'odata in cumpena si s'o cumpenesca. — Acést'a voiu a face in acestu capitolu cu poeziele in costiuene.

Goethe a dîsu, că adeverat'a poesia lirica trebeu sè fia ocaziunale, pentru-că cea luata numai asiè d'in aeru, nu platesce nimicu.

Sè chiarificâmu inse mai antâiu conceptulu ocaziunei pe terenulu poeziei. Adeverat'a poesia lirica, in sensu strictu, nu pote nasce nici odata d'in precugetare, d'in intentiunea de a face; ea nasce nevoluntariu, in unu momentu. — Sentimentulu, ce o petrunde, se versa totu in unu momentu, si numai comunicarea acestui sentimentu cu lumea esteriore cere unu tempu ore-care, pentru că este imposibile a se efeptuà in aceea situatiune momentana. Acestu momentu sèu situatiune momentana insemneza ocaziunea lui Goethe. Este cu totulu indiferinte, undu si-afta poetulu acestu momentu, d. e., pe virfulu unui munte, pe o vale frumoasa, pe malurile unui riu, candu si-a vedutu amant'a, candu beà la vinu, s. a.; totu atâtu de indiferinte este si aceea, daca acést'a ocaziune este reale, sèu imaginata, destulu că acestu momentu este o poesia, in care poetulu depinge fugitivu viet'a lui interiore d'in acelu momentu, viet'a adeverata, é' nu simulata.

D'in acést'a scurta analiza a conceptului ocaziune resulta de sine, că a luà o intemplantie esteriore ipso facto dreptu ocaziune sèu caus'a de a face poesia, pote fi ori-ce alt'a numai adeverata poesia nu.

Aici mai totu deun'a sentimentulu poetulu nu are ni-

micu comunu cu evenimentulu. Elu canta, pentru că voiesce sè cante cu ori-ce pretiu, é' nu pentru-că i-vine si trebeu sè cante. Aici subiectulu sèu postulu nu se identifica cu obiectulu, nu se aprindu si nu se contopescu unulu in altulu, fâra ele trecu asià dicendu unulu pe langa altulu.

Pe Muresianu trebeu sè-lu numerâmu in clas'a acestoru poeti; deosebirea in natur'a obiectelor ce le trateza, lu justetia d'in o parte, dar' numai in parte mica a poezieloru sale. De acést'a natura vorbimu mai in diosu.

Poesiele lui, cu forte putiene exceptiuni, au unu fundamentu strictu ocaziunale. Elu se vede a fi semțitu forte bine acést'a, pentru-că tote poeziele si-le numesce „ocaziunali“ ceea ce Beranger a numitu „memoires chantantes.“

In adeveru poeziele lui Muresianu sunt numai suveniru d'in trecutulu romaniloru, pe care poetulu le acatia de câte unu evenimentu de di, narandu-le mai pe lungu sèu mai pe scurtu, si fâra o legatura intima necesaria, fâra fondu sèu justificare psihologica.

Analizandu mai incolo natur'a poetului nostru, aflâmu că elu este unu asià numitu poetu imnicu, care adeca trateza subiepte grandiose, sublime, si totu odata in o forma solemnna. Aceste subiepte, la poetulu nostru, sunt de regula: patri'a sèu natiunea si libertatea, é' celalalte sunt numai exceptiunali.

Sublimitatea si solenitatea acestoru subiepte poetice aduce cu sine, că poetulu nu le pote preface si contopi deplinu in sentimentulu sèu, fâra elu romane ore-cum paralisatu, orbitu ca d'inaintea unor lucruri, cari sunt mai pre susu de elu, pentru cari anim'a si conceptiunea lui sunt pre strimte, si pentru aceea elu se afla fatia cu ele totu-de-un'a in o situatiune admiratoria, contemplativa.

De aici resulta mai incolo, că poetulu in traterea acestoru subiepte purcede in unu modu epicu. Elu desvolta, descrie pe lungu, contemplativu.

Astu-feliu este si Muresianu. — Elu descrie, si desvolta subieptulu pe lungu, si de cele mai multe ori pre pe lungu, si declamatoriu. Poesiele lui contienu multu elementu gnomicu sèu idee pure abstracte, fâra sentimentu. Muresianu nu este unu poetu dotatu cu diverse calități poetice. In poeziele lui nu aflâmu idee varie, fâra mai totu acele-si tornate in forme diverse. Unu eclatantu esemphu de repetire a acelor'a-si idee, ca sè trecu peste altele, aflâmu in poesi'a: „Glasulu unui Romanu,“ d'in care cele cinci strofe sèu 20 versuri d'in urma, se repetiescu si mai pe largu in „Devotamentulu familiei Huzmuzachi“ in strofele 7—12 sèu in 36 versuri.

Stilulu este vigorosu, barbatescu, nu totu de un'a inse si poeticu. De multe ori pre lung'a desvoltare a subieptului, laungediesce nu numai impresiunea, dar si stilulu

b) A se îngriji pentru dezvoltarea poteriloru fizice si a ajutoră materialminte.

II. Membrii.

- §. 4. Societatea custă d'in studintii de natiunalitate romana.
- §. 5. Membrii sunt ordinari si onorari.
- §. 6. Membri ordinari potu fi studintii romani de la institutiile mai inalte de invetiamentu d'in Vien'a.
- §. 7. Primirea in societate se face la recomandarea unui membru ordinariu, dupa propri'a inscriere in „Albulu“ societății, respectivulu devine membru ordinariu.

III. Drepturile si detorintiele membriloru.

- §. 8. Fia-care membru ordinariu are in adunările societății:
- Dreptu de votisare;
  - A face propuneri, cari se tienu de scopulu si inaintarea societății;
  - Dreptulu de a recumendă membri noi;
  - Elu are dreptulu de alegere activu si pasivu;
  - Dreptulu de a se informă despre protocolulu siedintelor societății in presinti'a secretariului;
  - De a introduce ospeti in adunările societății.
- §. 9. Fia-care membru ordinariu se oblega
- A impleni d'in partea sa cele espuse in §. 3, mb a);
  - De a remanē ca membru alu societății celu pucinu pe unu anu scolastecu;
  - De a solvi la intrare in societate tacs'a intrarei de unu florinu val. austr. si una tacsă lunaria de 50 cr.
  - A corespunde preste totu conscientiosu determinatiuniloru statutelor.
- §. 10. Unu membru, care dupa repetit'a provocare, nu corespunde determinatiuniloru statutelor, se va privi că nu face parte d'in societate; membrii, cari in unu semestru nu s'au tienu de societate, sunt a se consideră, la reu de reintrare, ca membri noi.
- §. 11. Membrii ordinari, cari si-au terminatu studiile in Vien'a devinu membri onorari; societatea inse pote derumi membri onorari si alte persoane, cari ajuta prosperarea societății.
- §. 12. Membrii onorari sunt indreptătiți a participă la adunările societății, au inse numai votu consultativu.

IV. Adunările societății.

- §. 13. Adunările societății sunt ordinare si estra-ordinare.
- §. 14. Adunările ordinare se tienu de doua ori in luna, una in sambat'a de antăiu dupa 1. si 15. a fia-carei-a lune, la 7 ore ser'a.
- §. 15. Adunare estra-ordinaria se va conchiamă prin presiedinte resp. vice-presiedinte in casuri ponderose, pre ba unu conlusu alu senatului.
- §. 16. In fia-care adunare vinu la ordinea d'ilei:
- cetirea protocolulu adunarei trecute;
  - pertractarea propuneriloru eventuali;
  - predarea opateloru literarie, declamatiuni si alte comunicatiuni.
- §. 17. Propunerea, care are a se pertractă, trebuie să fia prezentă celu pucinu de 5 membri si predata presiedintelui.
- §. 18. Fia-care membru, care voiesce a vorbi la propunerea ce e a se desbata, se insinueza in scrisu la presiedinte, observandu, că voiesce a vorbi pro seu contra.
- §. 19. Presiedintele dă vorbitoriloru cuventulu, dupa ordinea in care s'au insinuat; cere propunatoriulu cuventu, pentru motivarea propunerei sale, apoi este mai antăiu a-i se la lui cuventulu; asemenea are elu si cuventulu d'in urma.
- §. 20. Vorbitorulu are a se tienu strinsu de obiectulu discutiunii, la d'in contra presiedintele are dreptulu a-lu face abtinentu la ordinea d'ilei si dupa doue provocări a-i luă cuventulu.
- §. 21. Vorbitorulu are a se abstienē de expresiuni ofensative, vatematorice si necuvenintiose; folosindu-se elu de acele cuvinte, atunci presiedintele are detori'a a-lu admoniă si la casu la repetire de a-i luă cuventulu.
- §. 22. Neci unui vorbitoriu nu e permis a fara de recuzări personali si observatiuni la ordinea d'ilei a vorbi de pre un'a si acea propunere mai multu de doue ori.
- §. 23. Spre a se potē aduce decisiuni valide trebuie să fia presinti 2/3 d'in numerulu totalu alu membriloru.
- §. 24. Decisiunile adunarei se facu prin majoritate relativu de voturi.
- §. 25. Membrii absinti se considera ca intielesi cu decisiunile aduse in adunările societății.
- §. 26. Votarea se face de regula, prin scolare si siedere.
- §. 27. La una majoritate dubia urmeza votisare noua prin numerarea voturilor.
- §. 28. Presiedintele anuncia adunarei rezultatulu votarei supra fia-carei-a propuneri.
- §. 29. Presiedintele are dreptulu a vorbi la fia-care propunere.
- §. 30. Inchiderea adunarei urmēza dupa determinarea ordinei de d'i.
- §. 31. Despre lucrările ivite in fia-care adunare, cătu si despre propunerile facute si decisiunile aduse, se porta unu protocolu, care trebuie să fia scrisu de presiedinte si de secretariu.

V. Conducerea societății.

- §. 32. Societatea are unu presiedinte, vice-presiedinte, secretariu, secretariu si unu senatu constatatariu d'in 4 membri.

§. 33. Pre membrii conducatori i alege societatea d'in midiloculu seu, pre unu semestru scolastecu, prin voturi secrete, cu majoritate absoluta.

Alegerea se pote face numai fiindu presinti 2/3 d'in numerulu totale alu membriloru.

§. 34. Presiedintele, resp. vice-presiedintele, conchiamă si conduce adunările societății si ale senatului si represintă societatea in afara.

§. 35. Senatul societății custă d'in patru membri sub conducerea presiedintelui resp. vice-presiedintelui.

§. 36. Presiedintele conchiamă dupa impregiurări senatulu a se consultă despre afacerile societății; de regula inse numai una data in luna.

§. 37. Senatul are de a grigi pentru observarea statutelor si conservarea acteloru societății, elu are să duca in indeplinire decisiunile societății si a controlă averea ei.

§. 38. Senatul e responsabilu societății pentru tote lucrările sale.

§. 39. Membrii senatului potu luă cuventu; nu voteza inse in lucruri, in cari ei sunt respunșabili.

§. 40. Casierulu are de a incasă tacsale contribuite de membri, de a se îngriji pentru avere si de a impartasi adunării in tota lun'a starea acelei-a.

§. 41. Secretariulu are de a duce protocolulu societății si a grigi de „Albulu“ ei.

§. 42. Societatea are „Albulu“ ei, unde-si inscriu membrii numele lor.

§. 43. Publicatiunile, cari atingu societatea, au a fi subscribe de presiedinte si secretariu, si prevediute cu sigilulu societății.

§. 44. Inscriptiunea sigilului suna: „Sig. soc. lit. soc. Romani'a.“ adeca: „Sigilulu societății literarie-sociali Romani'a.“

§. 45. Certele, cari s'ar nasce d'in corelatiunile membriloru, le decide definitivu unu arbitriu constatatariu d'in trei membri, alegundu-si fia-care parte litiganta căte unulu, ér' unulu fiindu alesu de societate d'in plenulu seu, ca presiedinte.

VI. Averele societății.

§. 46. Averele societății custă d'in tacsale de intrare, lunare si d'in sumele contribuite d'in partea membriloru onorari.

§. 47. D'in avere sunt a-se acoperi spesele societății si a se ajută membri lipsiti.

VII. Disolvarea societății.

§. 48. Disolvarea societății se intempla cu consensulu tuturoru membriloru; sunt inse trei votanti pentru sustinerea ei, atunci nu se disolve.

§. 49. La casu de disolvare averele societății se imparte fonduriloru celoru trei Asociatiuni pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu, adeca: a Transilvaniei, Banatului si a Bucovinei, in părți egali.

§. 50. Modificatiuni in statute se potu face numai in presinti'a a 2/3 a tuturoru membriloru societății si cu majoritate absoluta de voturi. Proiectele pentru modificatiuni in statute, trebuie să fia subscribe celu pucinu de cinci membri de fascia.

Nr. 12,247.

Vediutu!

De la locutenint'a c. r. a Austriei inferioare Vien'a, in 25. Aprile 1868.

Locutenintele ces. regiu:

(L. S.)

Chorinsky, m. p.

Publicatiune.

In tenorea decretului inaltei Locotientie c. r. a Austriei inferioare dto 25. aprile 1868 nr. 12247, prin care societatea literaria sociale „Romani'a“ este legitime recunoscuta si in urm'a apelului emisu de organulu concreditu cu conducerea provisoriu a societății dto 4. maiu a. c. societatea „Romani'a“ in adunarea sa d'in 8. a l. c. s'au constituitu legalminte definitivu.

Personalulu conducatoriulu alesu pre bas'a statutelor conformu §§. 32 si 33 se compune d'in urmatorii membri:

Presiedinte: Dr. Aronoviciu, medicinistu;
V.-Presiedinte: Vasile Rădulescu, iuristu;
Senatori: Basiliu Rădulescu, medicinistu,
„ Const. Moisilu, aud. de fil.
„ Nicolau Olariu, iuristu,
„ Nicolau Peligradi, tehnicu,
Secretariu: Paulu Tancu, aud. de fil.
Casieriu: Michailu Teodoru, tehnicu.

P. T. DD. onoratori, colegii si amicii, cari voru binevol a onoră societatea nostra cu scrisori, care cadu in sfer'a si afacerile ei, binevoiesca a le adresă: Societății „Romani'a“ la universitate.

Vien'a in 10. maiu 1868.

Pres. C. Aronoviciu,
st. de med.

Paulu Tancu,
h. t. secret.

ROMANI'A.

Responsulu lui J. Brătianu la interpelarea lui Carpu.

D-loru, sciu, că cestiunea, seu mai bine cestiunile ce le-au radicațu d. Carpu, o să fia relevate de mai multi si o să fia judecate, si nu numai judecate ci osandite de Camera si de tier'a intrega. (aplause).

Am luat cuventulu, numai ca să incepă discutiunea, fiindu-că regulamentulu cere ca ministrulu să respunda indată, si pe urma Camer'a otaresce daca trebuie să se continue discutiunea seu să se curme, si sum incredintiatu, că Camer'a n'o va curmă.

Onor. d. Carpu a d'isu suindu-se la tribuna, că nu vine să facă o cestiune ministeriale. Mai antăiu, n'avea trebuintia să ne-o spue; fiindu-că onor. d. Carpu d'in fericirea acestei Camere si a tierei n'are majoritatea, si mi se pare, că de mai multe ori chiaru partea aceea d'in care se crede, că face parte, a respinsu ori ce solidaritate, celu pucinu cu cuvintele domnialui.

(O voce. Ve insielati.)

Procesele verbale sunt de fascia, ca să vedeti, că acea parte a protestatu candu am d'isu, că d. Carpu este organulu ei, si mi-a d'isu, că am facutu presupuneri injuste pentru dens'a. . . .

(Ua voce. N'am vediutu.)

Suntu procesele verbale.

Prin urmare d. Carpu n'avea nevoie să spue, că nu vine să facă o cestiune ministeriala, fiindu-că, de-si ar ave dorintia, dar n'are potintia. Nepotendu dar face altu ce-va d-lui „si-a datu o misiune mai inalta, pe care, de candu a avutu onore să intre in Camera, si a implinit'o cu multa consciintia. Aceai misiune este de a radica, de a revoltă nu numai poterile cele mari ale Europei contra nostra, dar chiaru opiniunea puca europeană. Acēsta a fostu misiunea dlui, si constatatu, că o urmaresce cu multa staruintia, dar credu că cu multu patriotismu. — (Aplause).

Onor. d. Carpu a d'isu, că eu, venindu la potere si ne avendu si in partea cea-lalta de peste Milcovu o partita roia, am voit ca cu ori ce midilocu să-mi alaturu omeni, ca să spotu si acolo să am unu radimu.

D-loru, eu nu mi-am permis nici odata, si nimene, potu să d'icu, d'in acēsta camera nu si-a permis, ca la tribuna Camerei să de partiteloru si guvernului calificări de acelea, pe cari si-le potu permite numai diariile, si mai cu osebire diariile cari se respecta forte pucinu, (aplause.) Inse d-loru, am cautatu d'in tote poterile mele si voiu caută cătu voiu ave inca unu dramu de sufletu in mine, să unescu in giurulu tronului tote partitele, tote elementele, totu ce traiesce in Romani'a. Nu m'am aretatu ostile de cătu numai acelor'a, cari s'au pusu intr'unu modu fatisiu contra regimului care, asta-d'i domnesce in Romani'a; incolo am facutu si facu apelu la tote fractiunile, la toti individiu d'in Romani'a, ca să conlucreze la intarirea si marirea tierei. Si ve rogu pe d-v. totii că să declarati daca am fostu ostile vre unuia, numai pentru ca a facutu parte d'in cutare seu cutare partita in trecutu, fatisiu seu ascunsu. . . .

O voce. Nu este esactu, o negu.

D. Ministru de Interne. Se radica unu glasu care d'ice: negu. Acelu glasu inse, d'in norocirea d-lui si a mea, nu este de cătu unu echo, fiindu că nu se afla in tiera si n'a potutu să constate acēst'a. . . . (Aceia-si voce: Negu inca odata si glasilu acel'a este alu d-lui D. Sturza.) Nu te-ai afflatu fascia ca să poti constată, prin urmare nu poti fi de cătu unu echo alu acelor'a, cari te-au incungiu ratu. (D. Sturza: Nici de cumu.) Unu regime nou, in tote părțile, are multe dificultăți de a să stabil, de a prinde radecini, asiē in cătu să nu mai pota fi nici o-data pusu in pericolu, nu numai de suflarea d'in intru, d'ar nici de ori-ce suflări cari potu veni d'in afara. Nu numai intr'o natiune mica, dar' in chiaru natiunile cele puternice, regimelē noue au intimpinatu dificultăți. — Cu atātu mai multu este adeveratu acēst'a in tiera la noi, peste care au trecut atâtea venturi ciomose, cari au lasatu in noi vitiuri ce nu le potemu stirpi asiē de lesne; fiindu-că nu suntemu mai presusu de cătu cei-lalti omeni.

Am cautatu dar d'in tote poterile mele, ca să aducu la intielegere si se intrunescu pe toti in lucrare pentru acela-si tielu, despre care v'a vorbitu D. Carpu, dar pe care n'a voit a-lu califica. Tielulu meu, onorabile D. oratore, (nu sciu alu carii părți, că-ci nu te vedu represintandu nici drept'a, nici stang'a, nici o parte) tielulu, care-lu urmarescu, nu am trebuintia ca să-lu califi d-ta, fiindu că tier'a intrega, si potu d'ice Europa, chiaru lu cunosece. (Aplause.) Tielulu l'am indeplinitu, am triumfat. Acumu nu avemu de cătu, să urmāmu cu aceia-si taria pentru ca elu să se perpetue, să se asicure pentru totu deun'a. Am voit să liniscescu nisce îngrijiri cari, de si exagerate, erau respectabili, că-ci vinu d'intr'unu simtiemintu cu totulu deosebitu d'alu aceloru cari vinu d'in tempu in tempu la tribuna Adunării să spuna, că sunt bande armate, că sunt persecutiuni in Romani'a. Ei sciu bine care e autoritatea, care e efectulu ce potu să aiba acele cuvinte in Europ'a, sciu care ar fi consecintiele pentru acēsta tiera, daca ea nu ar protestă contra aceloru cuvinte. (Mai multe voci: Vomu protestă. Aceia sunt tradatori.) Nu aveamu dloru de gandu să d'icu de cătu doue trei cuvinte, candu mi s'a anuntiatu interpelarea onor. D. Capu; fiindu că nu aveamu să spunu nimic altu, de cătu cea-a ce era in convingerile dvostre, ceia ce sciti tote asup'a faptelor, asup'a intentiuniloru si asup'a tielului ce urmeza d. Carpu. Daca dsa a venit si a dezvoltatu intr'unu modu atātu de intensu interpelarea sa, a fostu ca să ajunga la acelu tielu, adica ca norulu celu albu să devina furtuna, să se pravalesca asup'a tierei nostre si să ne inee (aplause.) Aducu aminte dlui Carpu că asiē au facutu si vecinii nostri de la otaru; s'au gasitu si la densi omeni, cari au urmaritu acelu tielu pe care asta-di lu urmaresce dsa. (Aplause.) Ei au provocatu furtun'a; furtun'a inse venindu a inghititu cu tier'a si pe provocatori ei. Vorbesu de Poloni'a. Onor.

D. Carpu mi-a dîsu, că am facutu o specula politica, dibace, d'in cestiunea Israelitilor; onor. D. Carpu a adasu că inaintea venirii mele la putere, cestiunea acest'a nu există in Romania'a. Numai acei ce nu traiescu cu anima si cu sufletulu in Romania'a, numai aceia potu dice asemenea cuvinte (aplaude prelungite, bravo.) (D. Carpu. Am dis'o si o mantienu.) —

Eu, d'loru nu voi dice ca D. Carpu candu s'a suitu la tribuna, că vorbescu in numele natiunii, ci dîcu că am convingerea, că natiunea intreaga va raspunde, cum am respunsu eu adi (aplaude.)

Candu s'a pusu in Constitutiune egalitatea drepturilor politice fără deosebire de cultu, cine eră la putere? cine aveă ministeriulu de Interne si Prefectur'a Politiei? — Agintii mei? instrumentele mele? — Cine a agitat cestiunea Israelitilor? amicii mei? — A dîsu dlu Carpu că atunci a aparutu acesta cestiune intr'unu modu incidentale numai, că nici că s'a bagatu de sema. Mi se pare din contra că atunci a fostu o furtuna mare, care a deramat unu templu. — Daca dar poporatiunea a ajunsu acolo, cauza este că eră o nevoia pe care a splotatu-o atunci acei ce au redicatu furtuna, precumu o splotati asta-di dvostra.

N'asiu fi voitu, dloru, ca sê vorbescu asta-di d'acesta cestiune, nu credu c'ar fi oportuna. D. Carpu a pusu cestiunea asiê, in câtu sum nevoitu a vorbi pentru că nu voiescu ca efectulu, ce si-a propusu d. Carpu a face in Europa, sê se produca. Sê-mi permiteti dar a analisă si eu cestiunea Israelitilor care a devenitu asta-di o cestiune Europiana, gratia unor'a cari au plocatu d'in unu sentimentu esageratu, dar sinceru natiunale, si altoru cari au pornitu d'in unu sentimentu de egoismu atātu de puternicu, in câtu nu se ferescu nici chiaru d'a ucide natiunea romana.

Sciti că Romania'a a fostu tiera cea mai toleranta chiaru in secolii cei mai obscuri. Cu tote aceste-a mai deuna-di unu strainu ni dîceă: „de ati fi puternici ne-ati, frige pe toti.“ I-am respunsu că natiunea romana n'a friptu nici unu omu si că asiu dori ca si cele-l-alte natiuni sê pota dice totu astu-felu.

Da, natiunea nostra a fostu toleranta si ospitaliera in tote epocele; si chiaru in acele tempuri, in cari, dupa cum dîceă eri d. Lahovari, cuventulu strainu eră sinonimu cu inimicu. Romanii au avutu sentimentulu de infratire, care a opritu d'a se asiedia in Romania'a acelu despotismu feudal, care a apesatu Europ'a secole intregi, de si incercări de emancipare nu i-au lipsitu nici odata.

La noi strainii au fostu primiti cu bratielo deschise. — Acest'a inse nu potea espune o natiune a deveni prada unu sentimentu natiunale si acei-a cari dîcu că, daca deschidemu portile strainiloru, ei ne voru sugrumă, nu au dreptate Deca tiera'a a devenitu prada unu reu, caus'a nu este sempimentulu de toleranta a lu natiunii, dupa cum se dîce. Caus'a este că pana mai deunadi Romanii erau impartiti in clase: eră clas'a privilegiatiloru adeca birocrați'a tiera si apoi clas'a birniciloru. Alt'a clasa nu mai există: totu omulu, care nu eră boiaru, eră la discretiunea aceluia ce aveă biciulu in mana; astu-felu negutiatoriulu celu mai insemnatu poteă sê fia palmuitu de celu mai misielu fecioru de boiaru. Ei bine cum poteă dar tiera-nulu la noi, candu eră alipitu pamentulu, chiaru de ar fi potutu scapă de acelu clesce ce-lu stringeă, cum ar fi potutu, sê cuteze a se face negutiatoriu, candu sciă că are sê fia la discretiunea privilegiatiloru. De aci dar a resultat, că nu mai

remancă pentru comeriulu si industria o singura clasa de omeni, adica strainii cari erău protegiati, că-ci aveău patenta de suditi. (Va urmă.)

Noutati Straine.

FRANCA. Situatiunea Algeriei devine totu mai amenintatoria. Uciderea unu pruncu franceacu prin arabi a datu ansa poporulu, sê faca tumulte si demonstratiuni diurnalele pretindu desarmarea indigeniloru si ceru sê li-se opresca a portă cutite la brêu. Intre alte cercustări esecutarea pretensiunii acestei-a aru fi causatu lupte crancene intre indigeni si francesi, in presinte inse arabii sunt tempiti si retrasi, celu putienu nu se aude nimicu de resculari; altcum casulu acest'a e numai singuratecu si aru fi forte gresitu a-lu ascrie intregulu poporu Foiele descriu situatiunea Algeriei cu colori forte negre, negotiulu languediesce, porturile sunt pline de bucate, dar speculatiunea nu pote luă nici unu aventu, pentru că lipsescu banii.

In corpulu legelativu au inceputu desbaterile despre libertatea comeriului; tote partidele se pregatescu pentru lupta parlamentaria, de la a carei resultat depinde sortea momentoselor interese ale tiera. Regimulu sustiene sistemulu comeriului liberu, introdusu in Franci'a de unu dieceniu in coce. Cu privintia la acesta cestiune face sensatiune mare unu articlu alu diuariului „Constitutionnel“, care se inchiaia cu urmatoarele: „Noi vomu fi cei d'antăiu, cari vomu pretinde de la regimu mesurile necesarie pentru perfeptiunea masineloru nostre, si pentru usiurarea sarcineloru, ce apesa industri'a nostra; dar mai departe nu vomu merge nici unu pasiu. Celu ce se opune libertății comeriului, acel'a se lupta nu numai in contr'a economiei bune de statu, ci si in contra politiei bune, care tiene in vedere interesulu masei populului. — Cu acesta ocaziune se pote mandrî regimulu, a vedê pre partea sa tota partiul'a liberala.“

ANGLIA. Siedinti'a parlamentaria d'in 7 l. c. eră a fostu viforosa. Gladstone a asternutu intr'o cuventare scurta resolutiunea a dou'a Hardy ministriulu de interne dechiara, că ministriulu nu voiescu a produce nici o disputa, ci se va retienê cu parti'a sa d'impreuna, de la consultare si votu asupr'a acestei resolutiuni. Deci resolutiunea s'a primitu fără vr'o disputa. Atunci luă cuventulu Aytoon si proieptă, ca averile basericesci d'in Irlandi'a, ce se voru secularisă, sê nu se intrebuinteze spre scopuri catolice. D'in acestu proieptu s'a nascutu o disputa infocata si sgomotu cumplitu. Disraeli si cei-a-lalti ministri au parasitu sal'a, ca sê nu fia de fatia la votare, si nu s'au rentorsu pana candu au auditu, că proieptulu lui Aytoon a caditu. Disraeli recupandu-si locul incepū a face imputări lui Aytoon, pentru că l'ar fi batjocuritu, candu a parasitu sal'a. Dup'aceste Grecne propune, ca averile secularisate d'in Irlandi'a sê nu

se intrebuinteze spre scopuri basericesci. A caditu si acesta propunere, inse Disraeli a profitat si de acesta ocaziune pentru a atacă opusetiunea fia crutiare. Bright respinge cu indignatiune acusările lu Disraeli si i spune in fatia, că a insielatu pre regin'a raportandu-i falsu despre opiniunea publica. Gladstone luandu cuventulu desfasiura espressioni ne mai audite de la ministri in parlamentulu Angliei. Dup'acestu incidentu s'a trecut la ordinea dîlei.

In siedinti'a d'in 13 l. c. s'a cetitu respunsulu reginei datu la adres'a parlamentulu. Regin'a dechiara, că tiene multu la intieptiunea deputiloru si nu voiescu, ca prerogativele coronei sê impedece legelatiunea in privintia basericeci irlandiane.

AMERICA. Procesulu intentatu contr'a lui Johnson decurge forte incetu; si publiculu nu s'are mai intereseza multu de acestu procesu, ce facuse mai nainte atăt'a sgomotu. La 27 l. tr. Groesbeck a inceputu de nou apearerea lui Johnson si a documentatu, că Johnson n'a comis crima demisiunandū pre ministriulu de resbelu Stanton. Summer a proieptatu, ca sentinti'a de „vinovatu“ sêu „nevinovatu“ sê se aduca cu 2/3 parti, era sentinti'a definitiva cu majoritatea voturiloru.

Sentinti'a lui Johnson se va publică la 16 l. c.

Varietati.

*(Fonduli Siuligulu.) Comisiunea mista esma d'in partea ministeriului pentru a-si da parerea, că sum'a încursa d'in venitul fontanei minorale siuligulu, pentru ce scopu sê se intrebuinteze, tiendu in 2 maiu o conferintia a decisu, ca d'in fundulu de 60,762 ft. sê se infintieze in Sighetu, (cottulu Marmatici), ca in centrulu comitatulu o „scola reale superiora“

*(Omu fără inimicu.) Narvaez ronumitulu generalu ispaniolu, in or'a mortii fiindu admoniatu de preutul, carele lu comunicase, că urmarindu esemplulu lui Cristosu, sê ierte inimiciloru sêi. „Inimiciloru moi?“ — respunse suprisu Narvaez — eu de multu nu am inimici, că-ci pre toi i-am impuscatu.“

*(Numerulu doctoriloru in drepturi) s'a sporitu era cu unulu. Dlu Ioane Nichita (d'in Selagiu) dupa facerea rigoroselor recerute, tiendū eri disput'a si fu promovatu la gradulu de doctoru. Natiunea romana a castigatu in dsa un zelosu aoperatoriu alu intereselor romane.

Scire electrica.

Vien'a, 18 maiu. Comisiunea finantiaria a votatu credetulu suplementariu 1/2 milionu pentru expeditiunea asiatica, contragerea unei detorie flotante de 25 milioane, care sê se rentorca pana la finea an. 1869 d'in venitul statulu, cu deosebire d'in pretiulu de vendiare alu bunuriloru domaniai.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editori:
ALEXANDRU ROMANU.

Cursurile hartieloru la burs'a de Pest'a in 15 maiu.

	Vend.	tien.
a le Bancei comerc. de Pest'a	650	655
„ „ si industriale	194	196
„ „ industriale de Pest'a	235	238
„ Institut. de Cred. ung.	80	80 1/2
Actiunile casei de pistr. pestane	1440	1490
„ budense	415	420
„ Societ. morei art.	1280	1285
„ morei vapor. „Panonia“	1620	1640
„ I. mor. vap. de Budapesta	730	735
„ Asiediam. fabric. in Bud'a	390	395
„ mor. vap. „Concordia“	790	800
„ mor. vap. regesca	500	510
„ mor. vap. priv. de Segedinu	610	625
„ rafin. de spiritu	554	556
„ I. Societ. ung. de ascur. gener.	675	680
„ Societ. ascur. „Panonia“	228	230
„ „ „Patria“	212	214
Actiun. Tunelului	78	80

Pretiurile graneloru, piati'a de Pest'a, in 15 maiu.

	Greutatea in pundi.	Protiulu mesuri.
Grâu	de 83 p.	5.30 5.40
„	84	5.40 5.50
„	85	5.60 5.80
„	86	5.90 6.—
„	87	6.15 6.25
„	88	6.35 6.45
Mestocatu	—	—
Secara	78—80	3.70 3.85
Ordiu	66—68	2.40 2.55
„	68—70	2.15 2.35
Ovesu	45—47	1.63 1.68
Porumbu (Cucurudiu)	80	—
Fasole (noua)	—	5.— 5.40
Meiu	—	3.— 3.20
Rapitia	—	5.75 6.—
„	—	5.60 5.80

Cursurile la Burs'a de Vien'a, in 13 maiu a. c.

	fl.	cr.		fl.	cr.
a le Bancei de escontu, austr. inf. de cate 500 fl. v. a.	596	—	Cu 5% detto, omisiun. 1862	53	25
a le Bancei anglo-austriane, de cate 200 fl. (argintu)	131	25	„ 3% ale Calii statulu	119	50
a le Instit. de cred. fonc. austr. de cate 200 fl. (argintu)	170	—	„ detto omisiun. 1867.	9	25
a le Bancei Comerc. triest. d. 500 fl.	—	—	„ 3% ale Calii de sudu	23	75
a le Societ. navig. pro Dun. 500 fl. c.	497	—	Bonuri cu 6% p. 1875—76	20	—
a le Lloydulu 500 m. c.	223	—	„ detto 1870—74	29	—
a le Morei cu vaporu, Vien. 500 fl.	355	—	Cu 5% Cal. fer. nord. 100 fl. m. c.	9	25
a le Societ. g. de gasu „ 200 fl.	277	—	„ detto omisiun. 100 in v. a.	6	50
a le Pantii de feru, Pest'a 500 fl. m. c.	385	—	„ 5% detto 100 in arg.	10	25
			„ 5% de Glogn. vech. de 100 fl. m. c.	2	—
			„ 5% Boem. vest. 100 fl. arg.	4	75
			„ 5% Pardubitiu 100 fl. v. a.	3	—
			„ 5% detto in arg.	4	75
			„ 5% Carlu-Ludovicu 300 fl.	9	50
			„ 5% detto a dou'a emisiune	9	25
			„ 5% Navig. p. Dunare 100 fl. m. c.	8	—
			„ 5% Loyd „ 100 fl. m. c.	8	—
			„ 5% Industr. d. feru, boem. de cate 300 fl. in arg.	9	50
			„ 5% Leup-Cornauti	7	60
			„ detto omisiune d. 1867.	8	—
			„ 5% Ardelenesci de 200 fl.	8	50
			„ 5% Cal. f. nord. boem. de 300 fl.	8	—
			„ 5% Cal. f. Rudolifu de 300 fl.	8	50
			„ 5% C. f. Franc. Ios. de 200 fl.	8	25
			Devise.		
			3 lunec.		
			Amsterdamu „ 100 fl.	3	—
			„ Augusta Vind. „ 100 fl.	4	—
			„ Berolinu „ 100 taleri	4	—
			„ Francofurtu „ 100 fl.	3	—
			„ Amburgu „ 100 M. B.	2 1/2	—
			„ Londinu „ 10 p. sterl.	2	—
			„ Milanu „ 100 lire n.	5	—
			„ Marsilia „ 100 fr.	2 1/2	—
			„ Paris „ 100 fr.	2 1/2	—
			Valute.		
			Corone imp.	—	—
			„ Galbeni imp.	55	57 1/2
			„ Auru al marco	55	55
			„ Napoleond'oru	3	32
			„ Fridericu-d'oru	9	65
			„ Luid'oru, nemtiesci	9	45
			„ Suverani angl.	11	68
			„ Imperiali rusesci	9	60
			„ Argintulu	114	65
			„ Talerii Reununii	1	72
			„ Asemnat. erar. prusesci	1	71 1/2